

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-80, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlirvica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 299.

V Ljubljani, v sredo dne 5. junija 1912.

Leto II.

Zmaga grofa Tisze.

V ogrskem parlamentu je bila včeraj sprejeta brambna reforma. Popolnoma sprejeta, v drugem in tretjem čitanju, z vsemi paragrafi in brez vsake izjembe. Sistem grofa Stefana Tisze je zmagal; načrti opozicije so prečrtani z eno samo potezo.

Ta poteza pa je bila povsem dostojna krvnika Tisze, nepostavno izvoljenega za predsednika zbornice in nepostavno izvršujočega svoj poklic. Sprejeta je bila tako, kakor da opozicija sploh ni del parlamenta in kakor da nima v državnem zboru nobenih pravic. Sprejeta je bila s policijsko asistenco. Od zunaj je dal Tisza zastražiti parlament z vojaškim kordonom, od znotraj pa ga je napolnil z detektivi. Te priprave nasilstva so bile razumljivo znamenje, da namrava grofovski rabelj nekaj izrednega. Kmalu se je pokazalo kaj, kaj. Najprej je dal Tisza vložiti predlog, da se vršita dve seji na dan. Opozicija je zagrmela, njeni člani so zahtevali besedo, Tisza pa kratkoma ni dal nikomur govoriti.

Tako je prišel tudi predlog, da se sprejme brambna reforma en bloc v drugem in tretjem čitanju, na »glasovanje«. Opozicija, katere ni pustil Tisza na noben način do glasovanja, je dvignila nepopisen hrup. Že ta vihar bi bil v vsakem parlamentu, kateremu ni zakon prazna pena, zadostoval, da bi se bila seja prekinila. Tiszi pa je bilo to čisto všeč. Naznanil je enostavno, da je brambna reforma sprejeta v drugem in tretjem čitanju in s tem je bila zanj stvar končana.

Budimpeštanska poročila poročila pravijo, da v ogrski zbornici sploh še ni bilo takih pri- zorov. To se ne vjema popolnoma z resnico. Na podoben način je bila n. pr. sprejeta zloglasna železničarska pragmatika, ki je povzročila največje konflikte med Ogrsko in Hrvaško. Ogrski parlament je tudi že doživel, da so ga vojaki razgnali in zasedli zbornico. Kravali, ko je opozicija dejansko naskočila Khuen Heder- varyja, tudi niso bili malenkostni. Viharjev je ta aristokratski državni zbor že vajen.

To seveda ni opravičila za grofa Tiszo. Včerajšnji dogodki so bili neprijetno nasil- stvo; zmaga vlade ni parlamentaren uspeh, kar je dosegla, je dobila le z zakonomlilstvom. In Lukacs nemara ne bo dolgo vesel uspeha, ki ga ima zahvaliti edino Tiszinemu terorizmu.

Brambna reforma, katere ni mogel Khuen z vsemi svojimi zvijačami spraviti domov, je sedaj na ogrski strani pod streho. Ali ogrski parlamentarizem je pri tem dobil udarec, od katerega menda ne okreva, dokler se popolno- ma ne prelevi. V navideznem velikanskem uspehu grofa Tisze je morda njegov največji neuspeh.

Tisza je nasprotoval vsaki spravi z opo- zicijo in potegnil Lukacsa za seboj iz samega šovraštva do volilne reforme. Lukacs je malo objubljaval glede na volilno pravico, ali Tiszi je bilo vse preveč. Če bi šlo po njegovem, bi mo- bilo vseh preveč. Če bi šlo po njegovem, bi mo- rali ostati vsi dosedanja privilegiji nedotaknjeni, ogrski parlament bi moral ostati torišče visoke in male aristokracije in ljudstvu bi morale ostati njegove duri zaprte za vse čase. Brez volilne reforme je bilo vsako pogajanje z opozicijo ne- mogoče; Tisza pa je hotel preprečiti, da bi iz- prememba volilne pravice sploh dosegla kak- šen pomen.

Dejansko pa je Tisza s svojim nastopom ravno dokazal, da je sedajni parlament nemo- goč. Ošabni aristokrat, čigar značaj je nasil- stvo, pripisuje terorizmu preveliko vrednost. Posluževal se ga je, ko je bil ministrski pred- sednik, in kot predsednik zbornice ga smatra za sredstvo vsesamogčnosti. Ali vsak dan ne more biti nasilstvo v nobenem parlamentu na dnevnem redu. Parlament, ki neha parlamen- tarno delati, ni več parlament. Če se trajno ustanovi sistem grofa Tisze v državnem zboru, ni med ogrskimi in hrvaškimi razmerami no- bene razlike. Tedaj vlada absolutizem.

Včeraj se je primerilo v budimpeštanskem parlamentu enkratno absolutistično dejanje. Ta- ke posamezne dogodke pominjajo končno tudi drugi parlamenti. Ali če jih tudi prebole, so to vendar simptomi bolezni. Odkar se je v Baden- levihi časih v avstrijskem državnem zboru po- javilo brutalno nasilstvo, ni mogel ta parlament nikdar več okrevati, in že z znano lex Falken- hein je pravzaprav postala volilna reforma bereča. Tudi včerajšnji teroristični čin v ogr- skem parlamentu razodeva bolezen. Med omen- jenimi avstrijskimi in včerajšnjimi ogrskimi do- godki pa je še razlika: V avstrijskem državnem zboru je ostal Abrahamowicz terorizem res osamljen dogodek. V ogrskem pa bo moral Tisza nadaljevati svoj brutalni sistem, ker bo ostal včerajšnji greh nepopravljen, vsled česar se opozicija ne bo mogla potolažiti.

Sedaj lahko pošljejo ogrske poslance do- mov. Ali kadar se zopet snidejo, ne bo pozabljen včerajšnji dan; jutri ali pa čez mesec se bodo nadaljevali boji, ob katerih bodo pokali stebri sedanjega parlamenta, dokler popolnoma ne po- pokajo. Kar je hotel Tisza preprečiti s svojo brutalnostjo, to je nehoti pospešil. Teptajoč parlamentarizem je dokazal nujnost volilne re- forme. In zdaj ni za Ogrsko nobenega vprašanja enake važnosti, kakor splošna in enaka volilna pravica.

Priprave za nove trgovinske pogodbe.

Leta 1917. potečejo carinske in trgovin- ske pogodbe s tujimi državami, ki so pošteno izpostile avstrijsko prebivalstvo in ki so ne- znansko poostrele draginjo pri nas. V poslednjih letih je strašilo draginje obiskalo vse dežele in občutili so jo tudi tam, kjer velja načelo svo- bodne trgovine in kjer domači trg ni pred tujim blagom zagrajen z visokim, neprestopnim ca- rinskim plotom. Mnogo hujši pa so učinki sve- tovine draginje pri nas, kjer visoka carina umet- no zvišuje cene svetovnega trga, ustvarja mo- nopole in izroča domače prebivalstvo z zveza- nimi rokami roparskim kartelom na milost in nemilost.

Ko je bil v kurialni zbornici v razpravi ca- rinskih tarif, na katerem so zgrajene sedanje po- godbe, so maloštevilni socialno demokratični poslanci natanko napovedali grozne posledice veleagrarne carinske politike in z vsemi silami so pobijali oderuško in postno carinsko tarifo. Ampak vlada in meščanske stranke — in med njimi tudi slovenski klerikalni in liberalni po- slanci — so ogrskim in češkim agrarnim kapi- talistom na ljubo preslišali socialni glas social- nih demokratov in sklenil carinsko tarifo, ki je postala za ogromno večino avstrijskega prebi- valstva katastrofalna in ki je peščici agrarnih oderuhov nasula težke dobičke v žep.

Predpriprave za nove trgovinske pogodbe so se že začele.

Oficijsko poročajo: Trgovsko politične pri- prave za obnovitev trgovinskih pogodb, ki po- tečejo l. 1917., so se pričele že pred meseci v tozadevnih ministrstvih z revizijo tarifnega ob- razca in navodili k carinskemu tarifu. Ker je novi carinski tarif še šest let v veljavi, zato se lahko presodijo (!) njegovi gospodarski učinki na razvoj naše produkcije in na trgovski pro- met, s tujimi državami. Trgovsko ministristvo je zbralo vse tozadevne izkušnje in jih bo ob- delalo. Več uradnikov se peča s poročili o raz- ličnih produkcijskih panogah. Dodelali bodo po- ročila o razmerah, ki vladajo pri poedinih pa- nogah. Na spopolnitev teh del je treba, da se dobe poizvedbe in mnenja pri različnih gospo- darskih korporacijah. V trgovskem ministristvu so imeli posvetovanja, pri katerih so določili de- lovni program za poizvedbe, ki jih mora izvršiti trgovsko politična centrala. Trgovski minister je izdal odlok na centralo, s katerim pozivlja to organizacijo, da naj preišče vse posledice, ki jih je povzročila nova carinska tarifa od l. 1906. dalje in je odredil, da se za to delo sprejme pri- merno število pomožnih sil. Poljedelsko mini- strstvo je priprave za trgovsko-politično kom- panjo organiziralo tako, da uporablja podatke iz poljedelskega knjigovodstva; s tem se bo dobil jasen vpogled v rentabiliteto posameznih polje- deljskih panog. Poljedelsko ministristvo je za izpeljavo te akcije dovolilo subvencije onim po- ljedelskim korporacijam, ki so pripravljene iz- delati te podatke. Seveda ostanejo podatki raz- nih poljedelcev tajni.

Vrednost preiskav in predpriprav, ki jih po veleagrarne interesih uravnava vlada, je seveda minimalna in prav nič se ne smemo zanašati, da bi pokazale verno sliko o učinkih sedanje carinske politike. Verjetno je, da bo skušala vlada popačiti in falzificirati sodbu o veljavnih carinskih pogodbah s statističnim materialom, ki ne prenese najelementarnejše znanstvene kritike. Ampak enega vlada z vsemi svojimi čaronomiji ne bo mogla prikriti in uta- jiti: draginje in lakote, ki jo je sedanja carinska politika naklonila avstrijskemu prebivalstvu. Delavstvo se mora ne glede na vladne »pri- prave« pripravljeni na hude in važne carinske boje. Stati mora na straži, da ga nove carinske in trgovske pogodbe ne pahnejo zopet v agrar- no tlačanstvo.

Statistično gradivo je za trgovinske po- godbe potrebno in koristno je, da pustošči uč- nek veleagrarne carine izrazi v točnih številkah. Vzlic temu mora avstrijsko prebivalstvo spremljati vladno pripravo z največjim neza- upanjem in z opravičnim strahom. Najsumljive- jše je, da se poizvedbe izročajo mogočnim interesnim korporacijam. Saj je znano, da so n. pr. vse poljedelske korporacije (kmetijske družbe, deželni kulturni sveti itd.) v rokah agrarnih mogočnjakov ali pa njih političnih agentov in podatki, ki bodo potekali iz tako kal- nega vira, bodo vse prej kakor zanesljivi, vse prej kot objektivni. In še druga okoliščina opravi- čuje najhuši dvom v nepristranost vladne ak- cije. Že pred leti je po nalogu poljedelskega mi- nistra Brafa dr. Hoffenmeister preiskaval učin- ke žitne carine na kmečko gospodarstvo. Re- zultati njegovih preiskav so bili najhuša ob- sodba našega carinskega sistema, ki vodi kme- tijo naravnost v propad. Ko se je to pokazalo, je vlada ustavila Hoffenmeisterove preiskave in mu prepovedala objavo njegovih rezultatov, ta- ko da je javnost izvedela zanje šele iz spisa drž. poslanca Pantza.

Belgijske volitve.

V Belgiji vlada veliko razburjenje, ker se je klerikalcem pri nedeljskih volitvah posrečilo, da so še nekoliko povečali svojo večino, ki so jo imeli v zadnji zbornici. Ta izid je marsikoga zelo presenetil. Doslej so klerikalci od volitev do volitev nazadovali in vsi, ki delajo površne politične račune, so menili, da mora pri sedanjih

volitvah njih pičila večina popolnoma izginiti. Za boj proti klerikalizmu so se bili združili sociali- sti in liberalci, in ta volilna koalicija je v širokih krogih še bolj utrdila upanje, da bo zdaj klerika- lizem resnično poražen.

Uspeh je pokazal, da je bil ta optimizem zelo pretiran. Izmed dvajsetih mandatov, za ka- tere se je število poslancev po sklepu parlamen- ta, pomnožilo, so jih klerikalci dobili deset, tako da bodo v novi zbornici nekoliko močnejši ka- kor v stari. Tudi sedaj pač ne bo večina ogro- mna. Ali vendar bo večina. In prevarjena nada vedno razburja.

Toda ugoden rezultat volitev in zmaga ni vseeno. Belgijski klerikalci so imeli veliko sre- čjo; govoriti o veliki klerikalni zmagi je pa pov- sem nesmiselno. Zakaj predvsem imajo nazad- njaki zahvaliti ugodni rezultat tistemu dejstvu, ki jim je tudi doslej omogočal vladno: To je plu- ralna volilna pravica. Če bi se bil izvršil boj na podlagi splošne in enake volilne pravice, bi bil uspeh volitev pač drugačen, in če se je kleri- kalci ne bi bal, bi jo bili pač že vpeljali.

Pomagal je mračnjakom še drug slučaj. Liberalci so sklenili s socialisti kompromis za volitve. Če bi bila liberalna stranka discipli- nana, bi se bila morala zveza obnesti in kleri- kalci bi bili že sedaj poraženi. Toda med njimi je preveč takih, ki tudi ob priliki, ko bi imela odločevati samo taktična vprašanja, ne morejo pozabiti na kapitalistične interese. Lahko so brezverci, framasoni, sovražniki duhovništva, toda njihove duševne zadeve niso nikdar tako močne kakor interese njihovih žepov. Predvsem so kapitalisti, in vsled tega je njihovo sovra- štvo do socializma najmočnejši občutek njihovih duš. Nikdar ga ne morejo zatajiti in če imajo izbirati med socialistom in klerikalcem, se brez pomisleka odločijo za klerikalca, dasi jim je ta po kultu in kulturi veliko bolj oddaljen od socia- lista.

Takozvani zmerni liberalci so deloma po- sredno, deloma pa neposredno pomagali kleri- kalcem iz strahu pred socialistično »pošastjo«, pred »revolucijo«.

Razum teh momentov, ki jih je treba močno vpoštevati, se pa ne sme prezreti, da so kleri- kalci v Belgiji na krmilu; ves vladni, politični in policijski aparat je v njihovih rokah, in to je pri volitvah velika moč. Poslužili so se je tudi brez pridržka. Kdor ima priliko, da deli milosti in protekcije, ima pri volitvah ugodnejše stališče od onega, ki prihaja s praznimi rokami pred ljudstvo. To so klerikalci dobro vedeli in zato niso varčevali. Velik del njihove agitacije se je izvršil na državne stroške. Pri tem so postopali brez krinke, zakaj čimbolj nesramno so zlorabljali svojo uradno moč in kazali prista- nost, tem očitneje je bilo neznačajnim volilcem, da se je dobro prilaskati vladajočim, in da je lahko slabo, če se jim človek zameri.

Tako je uspeh klerikalcev razumljiv. Ali razumljiva je tudi razburjenost v deželi, ki pre- naša klerikalno vladno kot silen jarem. Vlada sa- ma je imela tako slabo vest, da je že prej slutila razdraženost, pa je poklicala celo rezerviste pod orožje.

Drugačno je vprašanje, kakšne bodo po- sledice teh volitev. Klerikalci so pač mislili, da ni treba nič drugega, kakor dobiti večino, pa pojde dalje, kakor je šlo doslej. V tem oziru so se nemara zmotili. Že v času volilne agitacije je bila napetost na vseh straneh tako velika, da je neprenehoma prihajalo do izbruhov. Ko se je pokazal rezultat, se je položaj še poostiril. Mestoma je ogorčenost kar prekipela. Poročila že pripovedujejo o stankah v takih krajih, kjer bi morali delavci sijajno zmagati, če ne bi bilo pluralne volilne pravice. Tudi o posameznih spopadih govore vesti. Značilno je za razdraže- nost, ki je vladala pri volitvah, da je neki kleri- kalni poslanec umrl najbrže vsled razbur- jenosti.

Ta silna nervoznost se ne bo meni nič tebi nič polegla. Prve vesti, ki prihajajo ob največji napetosti živcev, morda niso popolnoma resne. Tako poročajo med drugim, da bodo vsi opo- zicijski poslanci odložili svoje mandate v pro- test proti klerikalnemu nasilstvu. Mogoče, da je to fantastično in da se morda premislijo tisti, ki so bili prvi hip najbolj navdušeni za tako pro- testno akcijo. Ali gotovo in nedvomljivo je to, da so volitve pač marsikomu odprle oči, da glavna naloga ni nastop pri volitvah, temveč da je treba splošne in enake volilne pravice. Za- njo e prične sedaj gotovo drugačen boj kakor doslej. In če ne bi imele belgijske volitve nobe- nega drugega uspeha, bi že ta lahko povzročil veliko zadoščenje. Splošna in enaka volilna pravica mora priti; tedaj bo tudi klerikalcem druga pela.

Ljubljanski občinski svet.

Ljubljana, 4. junija. Župan dr. Tavčar odvarja sejo ob 6. zvečer in konstatira sklepčnost. Za overovatelja ime- nuje obč. svetnika Mallyja in Marinka

Naznanila predsedstva.

Koncert na korist mestnim ubogim 14. maja je imel 400 K dobička. Novo imenovani častni občani Pleteršnik, Doberlet in Petričič so se za- hvalili za častno občanstvo. Deželna vlada se zahvaljuje občinskemu svetu za 500 kron v kor- ist pogorelcem v Tomačevem. Župan se je ude- ležil slavnostnega zborovanja zdravnišev ob 50letnici. Došlo je vabilo na letni shod Korojsko-

primorskega gozdnega društva, ki bo 28., 29. in 30. junija v Ljubljani. Društvo inženirjev v Lju- bljani je poslalo dopis, da se odtočnine iz mest- nih kanalov ne spuščajo v Ljubljano, ker se to ne vjema s higienski načeli. Odobrava Rothov načrt, ki bo preprečilo nehygienično od- tekanje. Župan izreka društvu inženirjev za- hvalo za trud, ki ga je imelo na treh sejah s to zadevo.

Županodgovarja na razne interpelacije. Med drugimi odgovarja na interpelacijo ob- činskega svetnika Stefeta glede na podaljšavo električne železnice na Vič. Družba je po po- godbi zavezana podaljšati železnico do Šiške in Viča, brž ko ima 5 odstotkov čistega dobička in se je že sama pečala s tem načrtom. Župan je poslal družbi dopis, v katerem jo je animiral za izvršitev tega načrta.

Zapisnik zadnje seje se odobri.

Sledila je

volitev odbora

za nadzorovanje zgradbe kanalov zbiralnikov. Izvoljeni so bili občinski svetniki: Kristan, Li- kozar, Smole, Staudacher Kregar, dr. Zajec.

Personalnega in pravnega odseka poročili. Poročevalca obč. sv. Hudovernik in Višni- kar. Deželni odbor je razveljavil sklep občin- skega sveta, ki je odbil pritožbo prodajalcev ze- lja Uršule Marinko in K. Kačarja. Deželna vlada ni ovrgla sklepa, ampak je izročil vso zadevo deželnemu odboru. Predlaga, da se izroči dotič- ni akt vlad s pozivom, naj se izreče o kompeten- tenci.

Dr. Zajec nasprotuje predlogu in predlaga, da se pritožbi ugodi.

Dr. Novak predlaga, da se vložijo zaradi principelnosti pritožba proti tej razsodbi dežel- nega odbora na upravno sodišče, ker po njego- vem mnenju deželni odbor morda za zadevo ni bil kompetenten.

Sprejme se predlog dr. Novaka z 22 gla- sovi.

Prošnji Franciške Novakove za izbris služ- nosti za kopanje glin na njeni posesti se ugodi. Obenem se mestni magistrat pooblašča, da v- sličnih zadevah sam odloča.

Poročila finančnega odseka.

Poročevalec obč. sv. Milohnoja. Prvi je na vrsti samostalni predlog obč. sv. T. Novaka za vpeljavo delavskega reda in zavarovanje mestnih delavcev. Poročevalec predlaga: naro- ča se magistratu, da predloži v najkrajšem času delavski red, s starostnim zavarovanjem pa se počaka, kaj bo vlada storila.

Obč. sv. Novak zagovarja svoj predlog. Sprejme se poročevalec predlog.

Samostalni predlog obč. svetnika Marinka za pomaknenje nižjih magistratnih uradnikov v višji plačilni urad. Ta predlog se obravnava skupno s samostalnim predlogom obč. sv. Lille- ga in Reisnerja.

Poročevalec predlaga, da se pomaknejo uradniki in sluge s 1. julijem 1912 v I. razred aktivitetnih doklad. Razen tega naj se zvišajo mestnemu pomožnemu uradništvu plače prvo in drugo leto: prvo leto naj bi prejemale 2.50 K in drugo leto 3 K. Aktivitetna doklada slug naj se zviša od 35 do 40 odstotkov plače. O prošnji »Društva magistratnih uradnikov« naj se raz- pravlja, ko se uredi službena pragmatika.

Obč. sv. Marinko vprašuje, ali pridejo ne- kateri drugi uslužbenci v poštev, kakor sluge na solah, čuvaja na gradu, sluga v klavnicu in drugi.

Poročevalec Milohnoja pojasni, da ti ne pridejo v poštev.

Župan naznanja, da je že dal izdelati ob- širno službeno pragmatiko, ki bo na prihodnji seji že v rokah občinskih svetovalcev.

Vsi poročevalčevi predlogi se sprejmo.

Prošnja učnega osebja mestnih otroških vrtcev za zboljšanje prejemkov. Ker ima osebje majhno plačo, predlaga poročevalec, da se da vrtnaricam največja dosegljiva plača 2100 K. otroškim vrtnaricam 1350 K, pomožna vrtna- rica naj dobiva prva tri leta 840 K, pozneje 860 kron.

Ti sklepi stopijo v veljavo 1. oktobra 1912.

Občinski sv. Jeglič omenja, da je tudi ljud- sko učiteljsko potrebno pomoči.

Poročevalčevi predlogi se sprejmo.

Nadalje se zviša aktivitetna doklada s 1. julijem 1912 mestnim stražnikom od 20 do 25 odstotkov.

Obč. sv. Reisner poroča o prošnji učitelj- skega osebja mestnega deklškega liceja o do- kladi. Prošnji se ugodi in se razlike v razdelje- vanju doklad izravna.

Obč. sv. Mally poroča o županovem do- pisu glede na prispevek mestne občine za ju- bilejno streljanje ljubljanske strelske družbe. Dovolj se 200 kron za častno darilo pri stre- ljanju.

Pri nenadni škontraciji mestne blagajne se je našlo vse vredno. Škontracija se vzame na znanje.

Samostalni predlog obč. sv. T. Novaka glede na oddajo mestnih senožeti v zakup v svrhu obdelovanja. Poročevalec obč. sv. Smole predlaga, da se ta predlog odkloni.

Obč. sv. Novak predlaga, da se da predlog odseku v pretes.

Sprejme se poročevalec predlog.

Prošnji Ivana Liningerja za izdavev odpis- nega dovoljenja ter izbrisno izjavo glede na 3 odločno potresno posojilo se ugodi, ako plača prošlec 2000 K na račun zaostalih obresti.

Ponudba Marenčeta in Šviglja za odstop sveta v svrhu regulacije Orlove ulice. Ponudba se sprejme in svet se odkupi.

Dopis mestnega magistrata glede na odkup Orlove šupe in nekaj sveta za regulacijo ponižane Grubarjeve ceste. Za Orlovo šupo se plača 4000 kron, material se prepusti lastnikom.

Poročila stavbnega odseka.

Poročevalec obč. sv. Štembov.

Prve tri točke se odstavijo z dnevnega reda, ker je župan mnenja, da občinski svet ni kompetenten obravnavati o prizivih zoper občinski svet, ampak deželna vlada.

Sprejme se samostalni predlog občinskega svetnika Likozarja glede na ureditev Orlove ulice.

Samostalni predlog obč. sv. Jegliča glede na naprave raznih tlakovanih prehodov se sprejme. Prav tako se sprejme samostalni predlog obč. sv. Reisnerja glede na napravo hodnika ob Marjete Terezije cesti, ako prispevajo interesente polovico stroškov.

Predlog občinskih svetovalcev Röhla in Smoleta glede na posipanje ceste ob Lahovem grabnu in Ceste dveh cesarjev se reši na ta način, da posipajo interesente sami Cesto dveh cesarjev, za posipanje dobe pesek brezplačno; posipanje ceste ob Lahovem grabnu se je že rešilo.

Prošnja za napravo varnostnih ograj ob Ljubljani in Grubarjevem prekopu se odkazuje enkrat stavbnemu vodstvu za osuševanje Barja.

Poročilo šolskega odseka.

O dopisu c. kr. mestnega šolskega sveta glede na ustanovitve meščanske šole v Ljubljani. Poročevalec obč. sv. Dimnik.

Poročevalec predlaga: 1. Deželna vlada se naprosi, da izposluje s posebno vladno predlogo pri deželnem zboru prejembo člena IX. zakona IX. z dne 19. dec. l. 1874 drž. zak. št. 37, po katerem imajo vse stroške za meščanske šole nositi šolski okraj, v tem zmislu, da bi se tudi meščanske šole prevzele na normalni šolski sklad. 2. Poslopje za III. mestno deško naj se sežida, ako možno, tako razsežno, da se nastani v njem pozneje tudi deška meščanska šola. 3. Učiteljem in učiteljicam, ki imajo izpit za meščanske šole, naj se s 1. oktobrom 1912 dovoli personalne doklade a 200 K na leto in sicer za čas, dokler ne dobe službe na meščanski šoli. Ta zahteva se ne vsteva v pokojnino.

Obč. svetnik Jeglič predlaga naj se da nagrado vsem, ki jo zaslužijo, kakor je bil sprva sklep odseka.

Podžupan dr. Triller odstoplja to točko z dnevnega reda, češ da vlada o tej točki nesoglasje in se ne more razpravljati o njej, ker spada v odsek. (Klerikalci ironično ploskajo.)

Obč. sv. dr. Pippenbacher želi besede k formalnosti.

Obč. sv. Jeglič zahteva, da se obravna o njegovem predlogu, češ da je bil itak sklenjen v odseku, Stefe razbija po klopi, nastane splošen hrup med klerikalci, ki zahtevajo glasovanje o Jegličevem predlogu. Podžupan dr. Triller kliče Stefeta k redu.

Poročilo odseka za olepšavo mesta.

Poročevalec občinski svetnik Matly.

Prošnja »Slovenske Filharmonije« za zgradbo koncertnega paviljona se za zdaj odkloni. Za najlepša s cveticami okrašena okna in pomole se razpišejo tri nagrade po 50, 40 in 30 kron, razentega se odlikujejo s pismenimi priznanji in se njih imena imenujejo na javni seji.

Obč. sv. Stefe daje še nekatere nasvete za pospeševanje okrašenja Ljubljane. Predlaga, da se določi magistratni uslužbenec, ki bo skrbel za olepševanje in da se izda primerna brošura. Štefetu predlog se sprejme.

Seja se prekine ob 8. do 9. Ob 9. otvarja sejo podžupan dr. Triller.

Poročila direktorija mestnega vodovoda in elektrarne.

Poročevalec obč. sv. Reisner.

O dobavi vode iz mestnega vodovoda za vasi Tomačevo in Jarše se ni razpravljalo na seji, pač pa se je sklenilo, da se preje posvetuje direktorij z deželnim odborom zaradi nekaterih pomislekov. Prošnji Matije Proška v Savljah za napeljavo vodovoda na njegovo dvorišče se ugotovi. Obenem se sklene, da v sličnih zadevah odloča direktorij sam. Prošnji Magdalene Leh-

ner za odpis večje porabe vode se ugotovi v toliko, da se ji odpise polovica porabe vode.

Samostalni predlogi.

Vsi samostalni predlogi se odkazujejo pristojnim odsekom.

Nujni predlogi.

Obč. sv. Šerjak nujno predlaga napravo potrebnih pralnic.

Nujnost se sprejme, prav tako meritorični obseg predloga.

Vprašanja.

Obč. sv. dr. Pippenbacher vprašuje kaj je s sklepom občinskega sveta pred štirimi meseci o ustanovitvi realne gimnazije tipa A.

Župan odgovarja, da je sporočil sklep vladi, a odgovora še ni.

Razna vprašanja stavljajo še občinski svetniki Rojina, Ložar, Pammer, Jeglič, Bahovec, Marinko, Novak.

Konec javne seje ob pol 10. Sledi tajna seja.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Gospodarstvo v deželnem muzeju.** V »Naših Zapiskih« vprašuje dr. Lončar: Kje je Vošnjakova korespondenca? Ravnotam berno odgovor ravnateljstva kranjskega deželnega muzeja, da te korespondence, ki je za politično in kulturno zgodovino Slovencev izredno važna, v muzeju ni mogoče najti. In ker prejšnji kustos dr. Valter Schmid izjavlja, da ni korespondence nikamor izposodil, je opravičen sum, da se je v varstvu deželnega muzeja se nahajajoča zbirka Vošnjakove korespondence izgubila, ali da je bila ukradena ali pa celo uničena. Da se taki sumi morejo roditi, kaže upravo kranjskega dež. muzeja v slabi luči in njena dolžnost je, da zadevo čimprej pojasni. Vsa ta muzejska afera z Vošnjakovo korespondenco pa je tem pikantnejša, če pomislimo, da so klerikalci z muzejskim osebjem težko obremenili deželni račun. Dočim je opravljal prej vse delo v muzeju dr. Smid, dr. Savojic, preparator in sluga, delujejo sedaj poleg dr. Savojice, preparatorja in sluga še dr. Mantuani, dr. Mal, ga, dr. Mantuanijeva, gđc. dr. Schrifflerjeva in tipkarica. Personalne stroške za muzej so klerikalci pomnožili za 13.100 K, reda v deželnem muzeju pa niso napravili.

— **Izlet na Dunaj.** Deželno zastopstvo stranke na Kranjskem je v svoji seji dne 31. maja sklenilo, storiti vse predpriprave, da se tudi s Kranjskega organizira poseben vlak na Dunaj o priliki zborovanja mednarodnega socialističnega kongresa. Ko bodo določene vse podrobnosti, se objavi oklic in določijo cene. Temu vlaku bi se lahko pridružili tudi sodrug v krajih ob južni železnici na Spodnjem Štajerskem. Pisma sprejema in pojasnila daje v tej zadevi začasno soodr. Kocmur.

— **Postojna.** V nedeljo popoldan smo imeli v »Restavraciji ob kolodvorski cesti« prav lepo obiskano shod članov »Vzajemnosti«, na katerem je poročal soodr. Kocmur iz Ljubljane. Govornik se je obširno pečal z delavskimi razmerami po Slovenskem in je prišel do zaključka, da edina rešitev je v organizaciji. Priporočal je, naj se delavstvo še bolj trdno oklene svojega dnevnika »Zarje«, ki ima v Postojni sicer že precej naročnikov, toda ne toliko, kolikor bi jih lahko bilo. Dalje je pozval navzočce, naj zaneseno idejo socialistično tudi v bližnje kraje ob železnici, kjer bi »Vzajemnost« lahko imela še več podružnic. Po poročilu, ki mu je sledilo živahno odobravanje, so navzoči obljubili, da bodo storili vse, da se »Vzajemnost« razširi in število odjemalcev »Zarje« poveča. Ko smo nabrali še malo svotico za milijonski sklad, je pričela društvena zabava z godbo in plesom, ki je bila prav živahna in je trajala pozno v noč. Sodrugi, ki prihajajo v Postojno toplo priporočamo »Restavracijo ob kolodvorski cesti«, kjer je tudi sedež naše podružnice.

— **Volitve v postojnsko bolniško blagajno.** V nedeljo so se vršile volitve v postojnsko bolniško blagajno, ampak tako, da velika večina delavcev zanje ni niti vedela. Bo treba enkrat prav temeljito posvetiti v razmere pri tem zavodu in tudi okrajno glavarstvo podrezati, da se bo malo bolj zanimalo za svojo dolžnost.

— **Nenavaden gost v Postojnski jami.** V nedeljo 2. t. m. je posetil Postojnsko jamo kitajski poslanik na Dunaju Shen-Sin-Ling. Spremljal ga je poslaniški tajnik dr. Dassy in c. kr. podčastnik Mirtl.

— **V četrtek 6. t. m.** ob 2. popoldne skupna seja izvrševalnega odbora in založbe »Zarje« v administraciji.

— **Veliko ljudsko veselico priredi »Vzajemnost«** v Ljubljani na vrtu in v areni »Narodnega doma« na praznik v soboto dne 29. junija, katere čisti dobiček bo namenjen poglavitno v prid tiskovnega sklada »Zarje«. Na veselico bo svirala godba delavskih organizacij v Trbovljah. Natančnejši spored objavimo pozneje. Sodrugi in sodružice v Ljubljani in okolici vabimo že sedaj na številno udeležbo.

— **Poziv.** Dne 12. maja t. l. je nastal požar v Tomačevem, okraj Ljubljana, ki je vpepelil 8 hiš in 35 gospodarskih poslopj in hlevov. Poleg tega je uničil ogenj skoraj vse imetje pogorelev. Škoda se ceni na 106.200 kron, zavarovalnina pa pokriva samo majhen del škode. Od nesreče zadeti prebivalci so toraj v skrajni bedi, iz svoje moči se ne morejo rešiti iz nje, treba jim je sedaj pomoči od drugod. Da se jim olajša beda, je c. kr. deželni predsednik odredil, naj se nabirajo mili darovi po celi kronovini Kranjski. Darila se sprejemajo pri c. kr. deželnem predsedništvu, pri mestnem magistratu v Ljubljani, pri vseh okrajnih glavarstvih; razglasila se bodo v uradnem listu »Laibacher Zeitung« in odkazala svojemu namenu.

— **Koncert »Slovenske Filharmonije«** pod vodstvom g. kapelnika P. Teplega, se vrši ob ugodnem vremenu danes na vrtu hotela Lloyd Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 vin.

— **Velik požar v Senčurju.** Iz Kranja poročajo: V pondeljek popoldne ob 4. uri je začelo goreti gospodarsko poslopje Janeza Zadnika, po domače Bergarja. Ogenj se je vsled močnega vetra na bliskovito razširil na sosednjo okolico, skakal od poslopja na poslopje in v kratkem času upepelil 13 hiš in 37 gospodarskih poslopj. Dve osebi sta težko poškodovani: Zadnikova žena je v zmedenosti ob izbruhu požara zbežala v klet pod leseno kad, od koder so jo le s težavo močno opečeno rešili; njeno stanje je tako opasno, da se je ne upajo prepeljati v bolnico. Težko se je poškodoval tudi 42letni bajtar Janez Svetil, ki je na podu reševal svoje imetje, ko mu je že streha nad glavo gorela. Streha se je zrušila in pokopala pod seboj Svetila, ki so ga težko opečenega po rokah, na glavi in na nogah izveliki izpod goreče razvaline. Brž so ga za silo obvezali, potem pa se je sam odpravil po železnici do Ljubljane v deželno bolnico; v nevarnosti njegovo življenje ni. Lahke opekline je pri gašenju dobilo več oseb. Materialno škodo cene na 200.000 K, ki je zavarovalnino le deloma pokrita; oškodovanih je osemindvajset gospodarjev. Zgorelo je tudi sedem glav goveje živine, dočim je šest glav hudo opečenih. — Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno, sumijo pa, da ga je podtaknila zlobna roka. Oni del vasi, ki leži ob okrajni cesti v Sredinjo vas je domalega skoro ves upepeljen. Požarnim brambam iz Kranja, Strazišč, Nakla, Godeš, Vogeli, Cerkelj, z Bernikov in iz Predoselj, ki so prihitele domačemu prebivalstvu na pomoč, se je po trudopolnem delu ob 10. zvečer posrečilo, da so požar zajezile. Pogled na pogorišče je strašan.

— **Vlom.** V pondeljek med pol in tričetrt na l. popoldne je neznanec s ponarejenim ključem odprl iz veže v trgovino vodečo vrata pri trgovcu Ivanu Bahovcu na Sv. Jakoba trgu št. 6, potem vplnil v trgovino v predal ter ukradel okoli 146 K denarja, obstoječega iz bankovcev po 20 K, enega za 10 K, nekaj petkronskih novcev, dveh novih novcev po 2 K, nekaj kron in deset in dvajset. Po sedaj danih indicijah je storilec velik, mlad človek. Pri vlamu je bila ukradena tudi srebrna ženska ura, ki je imela na zadnjem pokrovu črn-rdeč križ.

— **Nesreča.** 72 letni bivši izvošček, Matevž Oblak, se je splazil na železniški tir, ko je privozila lokomotiva in Oblaka zgrabila za levo nogo, katero mu je zlomila in ga pahnila v jarek. Tudi na sencih se je Oblak nekoliko poškodoval. Ponesrečenca so z rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnico.

— **Pogrešajo** od dne 30. t. m. delavca Andreja Pipana, ki je bil zaposlen v Zupančičevi opekarni. Pogrešane je rojen leta 1882. na Gorjanskem pri Sežani. Navedenec je po popisu podoben utopljenču, ki so ga našli dne 31. m. m. pri Zidarjevem jarku v Ljubljani.

— **V mestni klavnici** se je zaklalo od 12. do 19. maja 66 volov, 9 bikov, 5 krav, 164 prašičev, 155 telet, 36 kostrunov, 120 kozličev. Vpeljalo pa 317 kg mesa, 2 zaklana prašiča, 7 zaklanih telet in 10 zaklanih kozličev.

— **S trebuhom za kruhom.** Z južnega kolodvora se je odpeljalo v Ameriko 80 macedoncev, 160 Hrvatov in 50 Črnogorcev, nazaj je prišlo pa 120 Hrvatov in Slovencev. V Heb je šlo 35, v Buchs pa 25 Hrvatov.

— **Izgubljen in najdeno.** Marija Bizovičarjeva je izgubila ovoj, v katerem je imela neko pobotnico in 130 K denarja. — Hlapec Zupan je našel ovoj sladkorja, katerega dobi lastnik pri najditelju na Dunajski cesti št. 19. — Čevljarški pomočnik Lovro Brečelnik je našel na bregu Ljubljanske koveč z žensko obleko in uro-budilko. — Marija Pajkova je našla razbit nabiralnik »Naše Straže«.

— **V kavarni »Central«** na Sv. Petra nasipu se vrši zopet vsak večer koncert tamburaške damske kapele.

— **Kinematograf »Ideal«.** Od danes torka, 4. do petka 7. junija: 250 metrov dolg film. Veliki nemiri v Pešti. Originalen kinematografski posnetek demonstracij dne 23. in 24. maja v Budimpešti. Pred mažarskim parlamentom. — Bitka na »Trgu Svobode«. — Učigani vozovi električne tramvaja. — Naval stražnikov v ulici »Nagymező«. — Velika bitka na Elizabetnem mostu in Petőfijevem trgu. — Huzarji v Rakoczyjevi ulici. — Nemiri vsepovsod. — Ostale slike sporeda so prve vrste. Posebno je omeniti sijajno veseloigro »Dijaški dogodek« v 2. dejanjih.

Koroško.

— **Zaradi špionaže aretiran.** Na binkoštno nedeljo so aretirali v Pontablu delavca, ki je uslužben pri elektrarni v Pontebi. Izročili so ga okrajnemu sodišču v Trbižu. Stvar se je dogodila tako: V Pontablu je kompanija infanterije, od katere je dezertiral en vojak in zbežal v Italijo. Ko je prišel v Pontabo, je govoril s stražmoistrom karabinerjev in mu pravil o dinastični meri, ki jo rabi avstrijsko vojaštvo. Stražmojster ga je nato vprašal, če mu ne more preskrbeti te mere. Dezertler je nato pisal svojemu znanцу infanteristu v Pontablu, naj mu prinese distančno mero. Infanterist je navidezno ugodil prošnji, a je vse stvar ugodil svojemu nadporočniku, ki je vse potrebno ukrenil za aretacijo onega, ki bi prišel iz italijanske strani po mero. Na binkoštno nedeljo je šel infanterist na dogovorjeni prostor. V bližini pa se je prej skril v civilno obleko preoblečen podčastnik in dva orožnika. Kmalu nato je prišel oni delavec, ki je znan pod imenom »Toni« čez potok, da bi sprejel mero. Seveda so ga takoj aretirali. Stražmojster je opazoval vse dogodek od italijanske strani. V italijanskih časopisih pišejo, da je »Toni« pri vseh stvari popolnoma nedolžen.

— **Delavska nezgoda.** Iz Beljaka nam poročajo: V pivovarni Kern je ponesrečil zidar Simon Prechinig. Ko je belil kuhinjo v pivovarni, je padel iz lestve. Zadel je z glavo ob tla. Nezvestnega so prenesli v njegovo stanovanje, kjer je še tisti dan umrl, ne da bi se prej še kaj zavedel.

Goriško.

— **Volitve v okrajno bolniško blagajno v Gorici.** Proti pričakovanju se je vnel zadnji teden tudi hud volilni boj za goriško okrajno blagajno in izid tega boja ostane goriškemu delavstvu v dobrem spominu. Delavstvo je zadnja štiri leta uvidelo, da se je uprava bolniške blagajne pod spretnim vodstvom naših sodrugov temeljito izpremenila in da veje v njej vse drugi duh kakor prej, ko je pri bolniški blagajni imperiral slovenskemu delavstvu dobro znani voditelj Travani; zaradi tega so bila tla za nas zelo ugodna in se je splošno mislilo, da se druge stranke ne bodo niti lotile boja, tem bolj ker je bilo zadnje računsko poročilo in sklep blagajne za leto 1911. tako ugodno, da mu niti nasprotniki niso mo-

Petdeset let medicine.*

Dr. A. Levičnik, Ljubljana, (Konec.)

Preobširno naraste polje interni in od debela se odločijo v tem času krepke rasti: pediatrija in laringologija, vsaka s svojo metodo in lepimi uspehi (intubacija po O'Dwyerju 1885, operacije v jabolku inhalacijska terapija itd.).

Osamosvojila se je tudi nevropatologija in moderna psihiatrija in tako prišla do novih odkritij (Heine-Medinova bolezen — infekcijska bolezen, akutna Landryjeva paraliza, etiologija sušice hrbtne možga, travmatična nevroza, histerija, nevrazenja, vnetje živčevja, topična diagnostika možganskih bolezni).

Tudi higijena se je poglobila, dobila velik vpliv na javnost in zakonodajo. Eden njenih največjih uspehov je pač njen pogumen sijajen boj proti epidemičnim boleznim.

Sodna medicina se je posebno v Avstriji visoko vspela (Hofmann in njegova šola).

Mnogo je tudi pripomogla organizacija vednostnega dela, medsebojno, prijateljsko delovanje stesno združen v medicini. Tako sta vzajemno delovala anatom Rokitsky in internist Skoda. Internist je skušal potom fizičnih znakov pogoditi anatomske izpremembe v telesu, anatom pa na patološki izpremembah organov sestaviti klinično sliko bolezni.

Sreča je tudi hotela, da so se medicini v tej dobi posvetili upravi veliki duhovi.

Kdor čita življenjepis nekatere voditelje (Buchholtz; Ernst v. Bergmann, Leyden;

Lebenserinnerungen, A. Kussmaul: Jugend-erinnerungen eines alten Arztes itd.), dobi vtisek, da mogoče še višje kot strokovnjak stoji kot plemeniti ljudje, polni poleta, življenja in humorja.

Mnoge je vodila pri raziskavah največja požrtvovalnost. Dr. Müller postane žrtev bacilov kuge, Pirogov in Bergmann izpopolnjujeta kirurgijo sredi na bojnem polju. Pettenkofer preizkuša na sebi delovanje bacilov kolere. Znano je, kako so rentgenolog prvo veliko vneto plačevali s hudimi ranami in opeklinami.

In končno — vsi narodi so se skušali v tej veliki tekmi za blaginjo človeštva brez nevoščljivosti, in velikodušno so si izmenjavali velike pridobitve. Skoro vsak narod je položil svoj kamen v zgradbo moderne medicine. Angleži imajo svojega Lистра in Mackenzieja, Avstrija svojega Skodo, Rokitskega, Purkinjeja, Hebro, Billrotha, Nemčija svojega Virchow, Leydena, Kussmaula, Bergmanna, Italija svojega Mosso, Španija svojega Kitasato, Z eno besedo: v skrbi za zdravje človeštva so vsi stesno združeni in praktiki združeni v eni sami veliki družini, ki bi se po pravici smela imenovati »academia salutis publicae procurandae«. Pomogla je tudi družba, države, dežele, občine, publika. Sistematično so začeli graditi povsod v tej dobi klinike in laboratorije, zalagati ustanove za proučevanje posebnih bolezni, graditi v to svrhu posebne institute (Institut für Krebsforschung v Berlinu, Institut für Schiffs- und Tropenkrankheit in Hamburgu, Institut für Radiumforschung na Dunaju). Velikodušno so pomogli v tem oziru tudi bogati zasebniki. Za globljo naobrazbo so zdravniki začeli gojiti sestanke, ki so se zopet

specializirali (kongresi za raziskavo tuberkuloze, kongresi za notranjo medicino, kirurgijo itd.) in za nadaljno izobrazbo praktikov prirejali poučne tečaje.

In naloga, ki še čaka zdravništva?

Se vedno se kažejo vrzeli, ki jih bo treba izpopolniti, dan za dnevom vstajajo novi problemi. Se niso odkriti povzročitelji vseh bolezni (škrlatinka, ošpice, osepnice, steklina, trahom), še nimamo specifičnih lekov pri karcinomu in tuberkulozi. Še ne obvladamo popolnoma tetana... Bolj in bolj stopa v ospredje tudi vpliv psihe na zdravje (Cf. A. Jarotzky: Der Idealismus als leberhaltendes Prinzip). Raziskavanje Freuda in njegove šole na Dunaju pomenijo mogoče v marsičem korak naprej v tem oziru. Ali ostane vprašanje o terapiji mnogih duševnih bolezni — svet trdi, da drvim v blaznost — vprašanje za vedno, ki se ne da rešiti? Socialna higijena, ki se zopet cepi v razne panoge, je še velika, deloma nepreorana ledina. Biokemija znabiti podla podlago še sigurnejši diagnostiki in vspešnejši terapiji. Novi vidiki se odpirajo tako, rastejo nove naloge, in mogoče ni čas daleč, ko se medicina še bliže dotakne vseh strani človeškega življenja. Kdor je videl zadnjo velikansko higiensko razstavo v Draždanah (1911), ki je bila razstava človeškega življenja vseh časov, se ni mogel ubraniti te misli. Pri vsem razvoju specializiranja in v dobi specialistov vstaja želja po stalni zvezi zdravnika z družinami in mogoče kmalu pride čas, ko najde zdravnik svoje mesto kot prijatelj, svetovalec v vseh važnejših trenutkih življenja urejenih družin. (Cf. Der Arzt als Erzieher. München.)

In še posebna naloga našega zdravništva?

Velikokrat se povdarja, da je naše ljudstvo tako zdravo in krepko, češ toliko voljnikov daje domovini in naši mladi junaki tako naglo okrevajo v raznih boleznih, najhitreje od vseh narodov v Avstriji. Hvala Bogu! A če bi dalje vprašali, ali pa smo ohranili ves stari fond narodnega zdravja v dobi preseleljevanja in mizerije delavskih stanovani, ne vem, ali bi mogli odgovoriti z »da«. Hude so številke o razširjenju tuberkuloze, neprimerno veliko imamo umobolnih, osobito na Kranjskem. Sifila ni nepoznatna preprostu ljudstvu in alkoholizem nas preplavlja dan za dnevom z novimi žrtvami.

V tem oziru ostaja še velika naloga. Treba bo sestaviti natančno bilanco o ljudskem zdravju, dvigniti s primernim podukom zanimanje za zdravje (profilaksa) in vzgojiti skrb za bolnike (domača oskrba bolnikov). V tem oziru imamo lepo tradicijo. Nekako 200 let je poslo, kar je izdal znani ljubljanski zdravnik Gerbec celo vrsto tozadevnih spisov, med drugim 4 zvezke zanimive kazuistike iz prakse (Constitutiones anni Labacensis 1697. De anno 1698. De anno 1699. De anno 1700) in znano razpravo o ljubljanskem podneblju (Vindiciae medico-physicae aerae Labacensis. L. a 1710).

V tem smislu je začrtana pot. A po pravici smejo prositi zdravniki samo eno: da jih občinstvo, javnost, družba umeva, vpoštevata in jim predvsem zaupa...

To je vir moči, iz katerega hočejo piti poguma za nadaljne delo — nastopajočih petdeset let.

gi odredi pchvale. Ampak gospodje na goriskem magistratu, (ki je obenem nadzorovalna oblast bolniške blagajne so bili drugih misli in so se združili z mazzinijsko mularijo ter vpriporili zadnji teden ostudno gonjo proti naši upravi. Seveda, so se ti gospodje posluževali vseh sredstev, v prvi vrsti laži in osebne obrekovanja ter ostudnih napadov v javnih listih na naše sodruge; kljub vsemu temu je bila zmaga naših sodrugov vnaprej zagotovljena. Ko so gospodje videli, da je vsa njih gonia proti nam brezuspešna, so hoteli na vsak način preprečiti volitev. In tu so goriski gospodje pokazali svojo modrost in spretost v zlorabi avtonomne oblasti. Da utemelje nameravani ukrep, so naročili mazzinijski mulariji shod v »Camera di Cavoro« za petek večer, ki je sprejel oster protest proti postopanju dosedanjega vodstva, ki ni dovolilo volilne pravice osebam od 16. leta dalje, in pozval obrtno oblast, da prepreči volitve, da razpusti vodstvo blagajne in da se preloži rok volitev, katere naj bi se vršile pod vodstvom goriskega magistrata, kot obrtne oblasti. Ni čuda, da so gospodje na magistratu takoj ugodili svojemu protestu, pravimo svojemu, ker so ga sami naročili pri mazzinijskih. V soboto, zvečer dve uri pred zaključitvijo izdajanja volilnih izkaznic so dostavili vodstvu blagajne odlok, s katerim so hoteli uničiti volilno listo in naročili vodstvu, da mora izdati volilno izkaznico nekemu članu, ki ni bil v volilni listi. Končno so dostavili opazko, da ima odlok suspenzivno moč: ako vodstvo ne ugodí ukazu, bo ustavljena volitev in eventualno razpuščeno vodstvo blagajne. Gotovo so ti gospodje mislili, da so naši sodruzi taki tepci, da se bodo kar enostavno pokorili njihovemu povelju; vodstvo blagajne se je proti predzri insinaciji magistratne komore pritožilo brzojavno na namestništvo in gospoda na magistratu je tudi brzojavno dobila klobuto: še preden se je pričelo volilno dejanje, to je bila druga klobuta, zadana goriskim komorim, in nazadnje so dobili še tretjo klobuto, s tem da so pri volitvah v delotrajski kuriji bili tepeni od slovenskih narodnjakov, ki so zmagali z 107 glasovi večine. Splošen izid je — kakor smo že brzojavno poročali — naslednji: Socialni demokratje 965 glasov, Camera di lavoro 403 glasove; slovenski narodnjaki 307 glasov in italijanski liberalci 260 glasov. Izvoljenih je 50 delegatov socialno demokratske stranke v delavskem razredu in 25 slovenskih narodnjakov-delodajalcev.

— **Sovodnje.** Odgovor Lukežiču v »Gorici«, št. 42. Zakaj zmerom trobite o trikratnih neresnicah, pa jih ne objavite? Kljub svojem podpisu niste dokazali prav nič. Resnica je, da sem zahteval, kar sem objavil v »Zarji« in da nisem dobil odgovora na vsa vprašanja. Z resnico pač nista velika prijatelja, J. Cotič.

Trst.

— **Shod pristašev jugoslovanske socialno-demokratske stranke** bo v četrtek 6. t. m. ob 7. zvečer v gostilni »International« ulica Boccaccio 25. Dnevni red: 1. Poročilo o VIII. strankinem zboru v Ljubljani; 2. Strankino časopisje; 3. Raznosterosti. Sodrugi so naproseni, da se udeležijo shoda v polnem številu. Nihče ne sme izostati.

— **Velika vrtna veselica v korist »Zarji«** bo v nedeljo 9. t. m. popoldne na vrtu gostilne obrtnega in konzumnega društva pri Sv. Ivanu pri Cerkvi. Svirala bo godba zidarske organizacije. Pevske točke bodo proizvajali tržaški in kriški zbori našega Ljudskega odra. Šaliva pošta. Srečanje s 5000 dobinki. Ženski odsek bo na veselici organiziral cvetlični korzo. Ples. Vrt bo okrašen z lepimi rdečimi zastavami. Zvečer bo čarobno razsvetljen. Cisti dobicek je namenjen »Zarji«. Socialistična naša mladina je sklenila, da nabere na veselici 200 novih naročnikov »Zarje«. Vstopnina na veselico 30 vinarjev. Upamo, da ne bo v Trstu in okolici zavednega delavca, ki ne bi prišel na veselico z malim obolom našemu tisku.

— **Herr Johann Škerjanc**, prozni mojster na južni železnici v Trstu, postaja, odkar je kot kandidat propadel, boljbolj nevarno nervozen. Še bolj ga dela nervoznega propadanje njegove jugoslovanske železniške zveze, katere ne bo imela kmalu niti dovolj članov za odbor. Zato se jezi nad socialisti in nad vsemi onimi železničarji, ki nočejo postati njegovi podporniki pri slavni imenovanju zvezi. Pretečen teden je nekemu železničarju, svojemu podložniku obljuboval, da ga da na podlagi nekega paragrafa (Škerjanc je iskal paragraf pol ure brezuspešno) »antlosat« iz službe. Zakaj? Zato ker je železničar vršil povelje nekoga, ki je na železnici več kot Johann. Našemu Johannu bi vsekakor priporočali, naj pusti vsaj nekoliko svoje prožno mojstrske nervoznosti doma, sicer se mu zna pripetiti kaj zelo neprijetnega. Kaj bi n. pr. dejal Johann, ako bi ga kdo izmed višjih takole prijel malo za ušesa. Ne bi se mu zdelo prav prijetno. Res je, da se hoče Johann pokazati, da je nekaj več kot navaden človek, kadar tako grozi z odpustom iz službe, toda take grožnje so strašno ostudne v ustih človeka, ki bi veljal za demokrata, in ki pravi, da so mu na srcu delavski interesi. Torej več pameti, Johann, in manj domišljave nervoznosti.

??? Politični boji v Trstu zavzemajo čudne oblike. Je že res, da moramo biti v mestu, kjer imamo politična društva z relativno narodno delavsko filijalko, ki šteje toliko članov, kolikor imajo voditelji, pripravljeni pač na vse čudeže in spremembe. Ali kdo bi bil mislil, da bodo vse te več ali manj narodne in delavske organizacije prirejele v letu 12 naše dobe ... socialno demokratske shode? Organizacija sklicuje shod na Kolonkovicu, agitira čez cel teden v svojem glasilu in angažira zanj svoje razne Demostene in Pompilije. Ali naj bi se potem čudili, če se je shod razvil v najimpozantnejšo ... socialno demokratsko manifestacijo? Uspehom seveda — sledi uspeh. In ravno ista organizacija sklicuje takoj — da pokaže svojo pomembnost in moč — shod...

pekov. Rezultat? Navzočih pristašev 2 (dva), ki se tekom shoda znižata za polovico; medtem ko ostali navzoči nepristaši agitirajo za svojo razredno organizacijo. Živimo pač v dobi ... evolucije.

— **Razpis ugrade za mešan zbor.** Pevsko društvo »Hajdrih« na Proseku razpisuje ob svoji 25 letnici nagrado 50 K za najboljšo skladbo (mešan zbor v treh stavkih). Skladbe je vpsolati nepreklicno do 10. julija t. l.; vse podrobnosti se poizvedo pri pevskem društvu »Hajdrih« na Proseku.

Delavsko gibanje.

— **Kolarji in kovači v Trstu** naznanjajo, da je Trst za kolarske in kovaške delavce zaprt. Nihče izmed delavcev imenovanih strok naj torej ne išče dela v Trstu.

Državni zbor.

Dunaj, 4. junija.

Današnja seja se je pričela s posmrtnico, ki jo je govoril predsednik zbornice Sylvester ponesrečenemu poslancu Silbererju. V tem nekrologu so zveneli topli glasovi, pač ponajveč vsled tega, ker je tudi Sylvester čutil potrebo, da vsaj na ta način obsodi infamno gonjo, ki jo je bila krščansko-socialna podlost uprizorjela proti mrtvemu Silbererju. Krščansko-socialne duše so tudi ob tej priliki pokazale svojo lepoto — med posmrtnico so bile njihove klopi skoraj prazne.

Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje specialne debate o službeni pragmatiki, ter je prišlo do glasovanja o prvi skupini. Večina predlogov, ki bi imeli zboljšati zakon, je bila odklonjena. Sprejet je bil samo predlog češkega soc. Šmerala, da ne smejo na nastavljanja uradnikov vplivati politični, narodni ali verski razlogi, dasi so se tudi nekatere »svobodomiseln« stranke upirale temu predlogu. Tista svobodomiselnost se je pokazala v jako medli luči tudi pri glasovanju o Zenkerjevem predlogu, ki je zahteval, da se dovoli uradnikom, ki ne pripadajo nobeni cerkvi, obljuba namesto prisege.

Potem se je nadaljevala razprava o drugi skupini, pri čemer je prišlo do burnejšega intermeća. Krščansko-socialni poslanec Jerzabek je namreč s hudobnimi mekljici dražil in s tem zbudil spomin, kako je pri dunajskih občinskih volitvah po krščansko-socialnih shodih satansko obrekoval takrat že mrtvega Silbererja.

Sejo je otvoril predsednik dr. Sylvester ob 11. dopoldne. Pred prehodom na dnevni red vstane predsednik in izpregovori:

Visoka zbornica!

Kakor uradno javljam iz Salzburga, so na Hundsteinu pri Celju ob Jezeru našli državnega poslanca

Franca Silbererja

mrtvega. (Poslanci vstanejo.) Že dne 12. maja, ko sem poročal o izpraznitvi državnozbornskega mandata, se mi je zdelo, da moram označiti bojazen, da je tovariš Silberer začetkom januarja na nekem izletu na smučeh smrtno ponesrečil, za žalostno, a gotovo dejstvo. Zdaj slišimo z odkritosrčno tugo potrdilo te nesreče. Poslanec Silberer je izšel iz delavskega stanu in s svojo močjo se je kljub neugodnim razmeram povzpelo do znanja in do uglednega mesta. Marljivo je delal na socialno-političnem polju in kot načelnik pomočnikov dunajske pekovske zadrage ter kot član delavskega sveta je razvijal požrtvovalno delavnost. Ni mu bilo žal usojeno, da bi bil mogel trajno uporabljati svoje znanje in svoje izkušnje v tej zbornici, kateri je pripadel iz za zadnjih volitev. Tragična usoda ga je še v mladih letih odpoklicala iz mnogo obetajočega delavnega življenja. Svojemu tovarišu, ki je pustil kot žrtev svojega veselja nad zimskim športom svoje življenje v samotnem gorskem svetu, ohranimo časten spomin. S tem, da ste vstali, ste izrazili svoje soglasje, da se ta izjava zabeleži v uradnem zapisniku današnje seje.

Nato se nadaljuje debata o

službeni pragmatiki.

Po končani razpravi o prvi skupini se glasuje. Sprejmejo se vsi odsekovski predlogi ter predlog dr. Šmerala. Vsi ostali predlogi so odklonjeni.

Preide se k drugi skupini, ki obsega

§§ 27. do 31.

Dolžnosti in pravice uradnikov.

Posl. sodr. Glöckel utemeljuje predlog manjšine, ki se glasi: »Uradnik se ima v svojem uradovanju izkazati dostojnega svojega mesta in varovati svojo spoštljivost. Ni pa dovoljeno s sklicevanjem na službeno razmerje ovirati uradnika v izvrševanju njegovih državljanskih pravic.«

Govornik naglašja, da je od §§ 31. do 32., od takozvanih koalicijskih določb odvisna vsa vrednost službene pragmatike. Zadržna naredba predsednika dunajskega poštnege ravnateljstva je pokazala, kako smatrajo taki predstavljeni koalicijsko pravico. Bilo bi že treba izvedeti, ali bo trgovinski minister poskrbel, da pride ta poštni ravnatelj v disciplinarno preiskavo.

Malik: Prišlo je tako daleč, da je dal fotografirati vse ljudi, ki so se udeležili pogreba neke žrtve 17. decembra, da bi mogel dognati, kateri uradniki so se udeležili pogreba.

Glöckel nadaljuje: Če se govori o zlorabi javnega denarja za druge namene, je treba že konstatirati, da se je ta navada udomačila pod krščansko-socialnim gospodstvom.

Kršč. soc. Jerzabek dela porogljive medklice.

Vsled tega nastane velik hrup. Slišijo se kliči: Skrunilec mrličev! — Dvigajo se stisnjene pesti.

Socialisti kličejo: Sram Vas bodi! Vi ste zanesli v zbornico infamijo zoper Silbererja! Dr. Schacherl: To naj bi bil zdravnik! Zdravnik, pa skrunilec mrličev!

Jerzabek se postavi za Schuhmeierja in

se smeje. Posl. Hillebrand: Zdaj se še smeje! Glöckel kritizira v nadaljnjem govoru postopanje nemško nacionalne zveze ter priporoča svoj predlog.

Potem govori Gostinčar. Nato se prekine debata ter se nadaljuje razprava nujnega predloga pos. Pacherja o poštinih oficijantih.

K temu predlogu govori posl. Hillebrand (soc. dem.)

Na koncu seje se oglašja posl. dr. Pollauf z vprašanjem do predsednika. Govornik omenja nezasišano obrekovanje, s katerim so krščanski socialci in »Reichsposta« skrunili mrtvega Silbererja. Pričakovati bi bilo, da bi bili krščanski socialci prosili za odpuščanje. Ali to se ni zgodilo. Zlasti je poslanec Jerzabek skrunil mrtvega tovariša. Govornik torej vprašuje predsednika, če noče izreči svoje obžalovanje zaradi Jerzabkovega vedenja.

Predsednik odgovarja, da mu niso znane Jerzabkove besede.

Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

1,000.000 vinarjev

:: za tiskovni sklad »Zarje« ::

22. izkaz:

Preostanek od brzojavke Ružička 70 vin., Perič 60 v., A. Dolničar 30 vin., kavarna »Merkur« 50 vin., na diskusiji Trnovske, »Vzajemnosti« pri Krakovčanu 320 vin., Pori, potnik pri Škabernetu 100 vin., Sluga Fran 20 vin., ga. Matjan, gostilničarka »pri Perlesu« 220 vin., vesela družba »pri Perlesu« 266 vin., Valč. Peterlin 11 vin., vesela družba pri Sokliču v Trnovem po Vrhovcu 280 vin., Gorjup 2 vin., ker l. Češnvar ni bil imenovan v izkazu da 106 vin., da bo imenovan, R. Breskvar 52 vin., oba z Viča, nemški nacionalci iz Celja, zato ker je Marna razlil 500 vin., v nabiralniku pri Petriču, Ljubljana 234 vin., A. Vrčon, Skrilje 100 vin., Fr. Lokar, Lokavec 105 vin., Tomc 20 vin., na obnem zboru »Vzajemnosti« v Šiški 342 vin., več profesoristov, zato ker je Slovnik, kovač drž. žel. morstar, pa hoče biti po vsej sili Nemec 150 vin., Zorc in Grgurevič za Lampičev rjavi »špicbart« 40 vin., neimenovan v Zagorju ob S. 4000 vin.

Skupaj 88847 + 7078 = 95925 vinarjev.

Prispevke za milijonski sklad sprejema, vlaga v »Delavsko hranilnico« in izkazuje v »Zarji« sodrug Viktor Zore, tajnik strokovnih društev, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Vestnik organizacij.

Ženska podružnica »Vzajemnosti«. Odbor ima danes točno ob 8. zvečer sejo v društvenih prostorih. Odbornice so vabljene, da se zanesljivo udeležijo.

Odbor podružnice »Vzajemnosti«. Vič-Glince ima danes zvečer ob 8. sejo v društvenem lokalu. Odbornike prosimo, da se zanesljivo udeležijo seje.

Mladinska podružnica »Vzajemnosti« v Ljubljani ima noč o 8. jako važno sejo, katere naj se zanesljivo udeležijo vsi odborniki.

Odborova seja podružnice lesnih delavcev se vrši v petek dne 7. junija točno ob 6. zvečer v društvenem lokalu. Dnevni red zelo važen. — Babšek.

Ljubljanska podružnica »Die Naturfreunde« priredi v petek ob 8. zvečer sestanek v restavraciji »International« na Resljevi cesti.

Odbor moškihanske podružnice »Vzajemnosti« ima važno sejo dne 5. t. m. ob 8. zvečer v gostilni »pri Dimu«. Novi Udmat; odborniki so vabljene, da se seje točno udeležijo.

Skupina zidarjev ima zelo važen zaupen sestanek na praznik v četrtek ob pol 10 dopoldne v društvenih prostorih, Selenburgova ulica št. 6, II. nadst. ; organizirani zidarji so vabljene, da se sestanka zanesljivo udeležijo. — A. Vičič.

Plenarna seja ljubljanskih krajevnih podružnic »Vzajemnosti« bo v soboto 8. t. m. točno ob 8. zvečer v salonu restavracije »International« na Resljevi cesti. Načelnike podružnic prosimo, da tudi s svoje strani povabijo vse odbornike in nadzornike na sejo.

Zidarski shod. V nedeljo, dne 9. t. m. ob 3. popoldne se vrši zidarski shod v Bizoviku; zidarji so vabljene, da se polnoštevilno tega shoda udeležijo. — Odbor. I.

Centrala »Vzajemnosti« v Ljubljani poziva vse sodruge, ki imajo morda še stare (zelenke) znamke, da jih nemudoma obračunajo. Blagajnik ima preveč posla, pa ne more stati za vsakim posebej in ga spominjati na njegovo dolžnost. Vsak sodrug je dolžan, da izvrši brez opomina, kar se je storiť zavezal. Isto velja tudi blagajnikom in zaupnikom, ki zavlačujejo obračune z novimi (rdečimi) potrdilnimi znamkami. Red mora biti povsod!

Ogrski državni zbor.

Silni viharji. Bečarsko nasilstvo.

Budimpešta, 4. junija. Današnja seja se je pričela v viharju in se je v njem nadaljevala in končala. Dogodki te seje so nezasišani. Tisza je dal pripeljati celo

policijo v zbornico.

Vsa seja je bila samo nasilstvo v mnogih dejanjih. Ko je Tisza ob pol 11. dopoldne otvoril sejo, je hotel takoj pričeti z debato o brambni reformi. Vihar se je pričel, ko je posl. Hollo zahteval besedo k opravičniku, pa mu je Tisza ni hotel dati. Skrajna levica je hrupno protestirala. Vsi so zahtevali besedo k opravičniku. Poslanec Eitner je izročil Tiszi predlog za tajno sejo. Tisza je ta predlog s komediantovsko govoranco odklonil. Opozicija besno protestira proti temu postavolomstvu. Hrup narašča neprenehoma. Nekateri poslanci teptajo, drugi bijejo po mizah, Eitner, Egris, Justh in drugi trobijo. Razumeti ni nobene besede. Opaža se le, da odkazuje Tisza poslanca za poslancem imunitetnemu odseku.

V tem dvajem dirindaju daje Tisza predlog Szepeshazyja, da se imata obdržavati vsak dan po dve seji, na

»glasovanje«.

Desnica vstane, aplavdira in kriči »elyen«. Na to določi Tisza, da je prihodnja seja ob 4. popoldne. Dnevni red: Domobranski zakon.

V tem ko divja vihar besneje in besneje, daje Tisza

brambne predloge

na glasovanje.

Desnica zopet vstane, ploska, kriči »elyen«. Tisza izjavlja, da so brambne predloge »v splošnem in v podrobnostih v vseh treh čitanjih

sprejete!!!«

Vse to je trajalo četrť ure! Tisza nato suspendira sejo. Večina poslancev ostaja v dvorani. Hrup je neizpremenjen.

V pavzi pride na povelje Tisze

100 policistov v parlament

ter se namesti v desnem hodniku. Pri opoziciji je ogorčenje nepopisno. Ob četrť na 12 otvarja Tisza zopet sejo. Na levici se takoj dvigne orkan. Piska se, bobna po pulthi, trobi, kriči, žvižga. V tem peklenskem koncertu daje Tisza prečitati zapisnik in zaključiti po petih minutah sejo.

Popoldnevna seja.

Budimpešta, 5. junija. Dopoldnevni kravali so se popoldne nadaljevali. Tisza je dopolnil svoje bečarstvo s tem, da je pripeljal

policijo celo v zbornico.

Vsi dohodi do parlamenta so bili zastraženi kakor trdnjava v vojnem času. Na trgu pred parlamentom

200 žandarjev, več sto policistov, huzarji in pionirji.

Zbornica je polna. Nervoznost je velika, toda v dvorani je še precej mirno. Ob četrť na 5 prihaja Tisza

in hipoma se izpremeni situacija. Po dvorani zadivja hrup kakor dopoldne. Ko vstopi Lukacs, mu kriči desnica »elyen«, opozicija pa nadaljuje svoj koncert. To traja četrť ure. Tisza

prekine sejo.

Po desetih minutah se vrne. Takoj se dvigne zopet hrup. Čez nekaj časa se seja zopet prekine za pol ure. V tej pavzi prikoraka nenkrat

120 policistov v zbornico.

Zdaj doseže vihar vrhunec. Nekateri poslanci skočijo na klopi in kriče: Sram Vas bodi! To je lopovščina! Strahopetci!

Zbornični komisar prikazuje policijskemu poveljniku na ukaz Tisze posamezne poslance. Prvega pozove poveljnik Justha, da naj se odstrauni. Takoj je okrog njega velika skupina, ki hrupno protestira. Dva policista odvedeta siloma grofa Karolyja. Levica kriči: »Elyen Karoly!« Enako odvlečejo siloma Justha, Abraham, Sümegya, Numanczyja, Lovassyja. Vihar je nepopisen. Apponyi opozarja policijskega vodjo, da ravna nezakonito. Policija odvleče še 12 poslancev iz zbornice. Nato

odkorakajo policisti,

med tem ko ostanek opozicije žvižga in kriči.

Po odhodu policije se

otvorne Tisza

in otvori sejo. Nemudoma se ponovi hrup. Apponyi kliče: Vse nas morate dati odvesti! Čez nekaj minut prekine Tisza sejo in

policija zopet prikoraka.

Vladna stranka je večinoma zapustila zbornico. Policisti vlačijo zopet opozicijske poslance iz dvorane. Tako jih odpravijo 14. Ob 6. zapusti policija zbornico.

Do pol 7. otvarja Tisza

zopet sejo.

Grof Apponyi na čelu zadnjih opozicijskih poslancev zakliče: Zapuščamo

oskrunjeno zbornico

ter zapusti dvorano.

Tisza »opravičuje« svoje bečarstvo, vladni mameluki mu tulijo »elyen!«

Beöthy prevzame predsedništvo. V kratkih minutah se sprejme

domobranksa predloga.

Tretje čitanje bo danes ob 10. dopoldne.

Ob 7. zvečer se je zaključila »seja«.

ZADNJE VESTI.

SILBERERJEVO TRUPLO.

Saalfelden, 5. junija. Včeraj dopoldne so identificirali Silbererjevo truplo. Prenesli so ga najprej v Saalfelden, popoldne pa odpeljali na Dunaj, kjer bo jutri pogreb. Silbererja je zasul snežen plaz. Nekaj časa se je najbrž skušal rešiti s smučmi, a ker zaradi drevoja ni mogel dalje, jih je snel. V tistem trenutku je prigrmel plaz in ga zasul.

Smrt vsled zadušenja.

Saalfelden, 5. junija. Mrliški ogled je dogal, da je nastopila smrt Silbererja vsled zadušenja.

Pogreb.

Saalfelden, 5. junija. Včeraj so prepeljali mrtvo Silbererjevo truplo iz mrtvašnice v Alm. Spremljalo ga je 150 oseb. Z vlakom ob 2. in 18 minut so prepeljali truplo na Dunaj, kamor je dospelo danes ob 6. zjutraj. Truplo preneso potem v mrtvašnico. V četrtek ob 2. popoldne prepeljo mrtvega mimo njegovega stanovanja, potem ga peljo mimo pekovskega doma v Kandlgasse, kjer ga počakajo sodruzi. Odtam gre sprevod na Schwarzenbergov trg, potem se sprevod prekine in samo ožji prijatelji spremlijo mrtvega sodruga na centralno pokopališče.

Klerikalna hijena pod policijskim varstvom.

Dunaj, 5. junija. Glavni urednik »Reichspost«, dr. Funder, je imel včeraj v Pijskem društvu predavanje. Sodrugi v Landstraße, kateri okraj je bil zastopal sodrug Silberer v državnem zboru, so hoteli siloma vdreti v dvorano, a jim je policija z golimi sabljami zabranila vstop.

ŽENSKA V OŽJI VOLITVI.

Mlada Boleslava, 5. junija. Pri včerajšnji nadomestni volitvi v deželni zbor je dobila sokandidatinja meščanskih Čehov 840 glasov in kandidatinja meščanskih Čehov 840 glasov in neodvisna mladočeška kandidatinja 769 glasov. Med zadnjima dvema je potrebna ožja volitev.

BELGIJSKE VOLITVE.

Krvave demonstracije.

Bruselj, 5. junija. V Verviersu so bile burne demonstracije. Prišlo je do boja s policaji in orožniki; en stražnik je mrtev. V Liègeu so imeli izgrede revolucionaren značaj. Demonstranti so zgradili barikade in streljali na vojake in policaje. Vojstvo je obstreljevalo socialistični strankin lokal. Ko je policija udrila v hišo, je našla šest mrtvih, šest nevarno in deset lahko ranjenih. Vsak hip razglase obsedno stanje.

Demonstracije v Bruslju.

Bruselj, 5. junija. Pred Ferrerjevimi spomenikom so bile viharne protiklerikalne demonstracije. Policija je naskočila demonstrante z golimi sabljami, toda šele orožniki-jezdci so jih razkropili. O protiklerikalnih demonstracijah poročajo tudi iz Gersta.

Velika škoda.

Bruselj, 5. junija. V Liègeu je škoda zelo velika. V središču mesta je razbitih na tisoče šip.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

Kritičen položaj.

Bruselj, 5. junija. Položaj je vedno kritičnejši. V Monsu stavka 2000 delavcev. V Se-raingu se je stavka razširila. Po vsej Belgiji, zlasti v francoskih pokrajinah, kjer revolucionarni duh ne vlada le med delavstvom, ampak tudi med svobodomiselnim meščanstvom, smatrajo položaj za skrajno vznemirljiv. V Bruslju je prišlo do mnogih spopadov med množico in orožniki.

Temni naklepi reakcije.

Bruselj, 5. junija. Belgijski klerikalci so trdno odločeni, da izkoristijo volilno zmago do skrajnosti. Predvčerajšnjem je izjavil ministrski predsednik v vladnem listu, da bo vlada izvedla predvsem **reakcionarni šolski program**, to se pravi, da bo nadaljevala boj proti neomejeni splošni šolski dolžnosti in proti svetnim šolam. Ta atentat na ljudski blagor še bolj neti razburjenje. Računajo z izbruhom **generalne stavke**.

Lijež, 5. junija. Pred mestno hišo in pred delavskim domom so bile hrupne demonstracije. Množica je hotela osvoboditi aretirance. Proti množici je nastopila meščanska garda in orožništvo, ki so streljali med množico. **Trije delavci so bili mrtvi, šest je smrtnonevarno ranjenih.** V Virre je razburjena množica pobijala šipe in metala na stražnike kamenje in steklo. **Štiri osebe so bile mrtve, večje število je ranjenih.**

STAVKA V LONDONU.

London, 4. junija. Transportni podjetniki in vladni zastopniki so imeli danes konferenco, ki je trajala dve uri. Podjetniki niso hoteli nobene izjave. Stavka baje ponehjuje. Luška oblast je vzela včeraj 5000 novih delavcev.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Izgon Italijanov.

Carigrad, 5. junija. Grška ladja »Epyprosit« je odplula predvčerajšnjem s 500 izgnanimi Italijani.

Na Rod.

Brindisi, 5. junija. Ponoči je odšlo na Rod več poštinih uradnikov, da organizirajo pošto službo na Rodu.

GROZEN POŽAR V CARIGRADU.

Carigrad, 4. junija. V predmestju Kabasakal v bližini justičnega ministrstva je izbruhnil velik ogenj, ki se je vsled ugodnega vetra hitro razširjal. Hiše so skoraj vse lesene. 12 mestnih okrajev je popolnoma uničenih. Število hiš, ki jih je uničil požar, cenijo na 2000. Ogenj je izbruhnil pri neki novi stavbi, kjer so se vnele oblace. Delavce so aretirali, ker jih sumijo, da so zažgali. Primanjkovalo je vode, zato se je ogenj še bolj razširjal. Neka deklica in neka **bolna žena sta poginili v plamenih**, mnogo oseb je težko ranjenih. Pogorelci so vsi revni. Skodo cenijo na pet milijonov frankov. Ljudje niso mogli drugega rešiti kakor golo življenje. Vojaštvo je zastražilo pogorišče, da zabrani ropanje.

20 milijonov škode.

Carigrad, 5. junija. Požar v Štambulu so pogasili šele o polnoči. Ogenj je uničil štiri mošeje, šest šol in nad 2000 hiš. Škode je nad dvajset milijonov, ki zadene skoro izključno revno prebivalstvo. Sumijo, da je stavbenik neke hiše iz maščevanja zažgal hišo lastnika in s tem povzročil katastrofalni požar.

Ogromna škoda.

Carigrad, 5. junija. Požar v Štambulu je trajal 12 ur. Natančno število hiš, ki jih je uničil požar, še ni znano. Podatki listov so med 1000 in 2300. Šest mošej, pet mohamedanskih šol in tri kopelji so popolnoma upeljene, prav tako tudi teološki zavod in mošeja sultana Ahmeda. Policija je aretirala veliko število individuev, ki so hoteli ropati. Mnogo oseb pogrešajo. Zavarovalne družbe imajo tri in pol milijona frankov škode, od katerih pride 500.000 frankov na tržaško Assicurazioni generali.

Št. 16.965.

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski naznanja, da se bodo počenši s 13. junijem 1912 vsak četrtek popoldne ob 3. uri brezplačno stavile koze v veliki dvorani Mestnega doma. Vabijo se vsi stariši, kojih otroci še niso cepljeni, da prinese te k cepljenju in k pregledu ceplencev, ki se vrši teden kasneje na istem kraju in ob istem času. Pri pregledu izroče se tudi izpričevala o cepljenju ter bodi posebno še povdarjeno, da se v smislu ministerjalne naredbe zahteva pri sprejemu otrok v ljudsko šolo izpričevala o vspešno cepljenih kozah.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 20. maja 1912.

Župan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

BOJI V MAROKU.

Pariz, 5. junija. »Agence Havas« poroča iz Feza: Po zadnjih poročilih je sovražnik popolnoma razkropljen. Njegove izgube so baje 600 mrtvih.

STAVKA NATAKARJEV.

Dijaki — stavkokazi.

Novi Jork, 4. junija. Stavka natakarjev se vedno bolj širi. V hotelih strežejo dijaki. 50 medicincev streže v Vanderbiltovem hotelu, večje število medicincev v Astoria-hotelu. 50 stavkujočih natakarjev je napadlo zvečer neki hotel v 5. aveniji. Policisti so oddali več ostrih streliv. Med hotelskimi gosti je nastala velika panika.

STAVKA TKALCEV.

Novi Jork, 4. junija. V Massachusetts stavka več sto tkalcev, ki so imeli boj s policisti. Policisti so napadli stavkujoče. Sedem delavcev je mrtvih.

VSTAJA V MEHIKI.

Novi Jork, 4. junija. 30. maja so umorili roparji v San Miguelu Nemca Hugona Beela. Njegova žena in dva otroka so še tam. Nemški poslanik je prosil mehiške oblasti, naj spravi družino na varno.

Umor Nemca Beela.

Mehiko, 5. junija. Vsled umora Nemca Hugona Beela je dal predsednik republike dvema poveljnikoma vladnih čet brzjavni ukaz, naj zavzameta San Miguel in udeleženca umora ustrelita.

NOVICE.

* Svetovni jezik Ido (Esperanto reformita) so uvedli kot neobvezen predmet na dunajski trgovski šoli nadvojvode Rainerja z dovoljenjem deželnega šolskega sveta. Pouka se udeležuje 45 učencev z dobrim uspehom. Oni dobi koncem leta tudi razrede v šolska izpričevala. Dejstvo, da traja pouk samo nekaj mesecev, jasno dokazuje, da je jezik Ido zelo lahek, pa tudi, da je že danes koristen, sicer ga dež. šol. svet nižjeavstrijski ne bi dovolil upeljati. V naprednih narodih dobiva to od dne do dne več pristašev.

* Bankovci v smeteh. V sredo je neka hišnica v 17. dunajskem okraju prinesla smeti, da bi jih izročila smetarju. V svoje največje začudenje je pa našla žena med smetmi ostanke bankovcev po deset, dvajset, petdeset, sto in tisoč kron. Hišnica je hotela koščke setaviti, a ni se ji posrečilo, ker je pri vsakem bankovcu manjkala en del. Nekaj dni prej je hišnica našla v kleti pod oknom, ki je na cesto, zelo veliko raztrganega papirja, ki ga je porabila za podkurjenje ognjišča v pralnici. Kar je ostalo papirja, je vrgla v smeti. Policija raziskuje sedaj, kdo bi bil vrgel raztrgane bankovce v klet.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarja«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

V kavarni Central

vsak dan vso noč

KONCERT

nanovo došle priljubljene tamburaške damske kapele »CENTRAL«.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Svarilo!

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite pristni

naravnost od izdelovalnice pod naslovom:

Rastlinska destilacija

„FLORIAN“

v Ljubljani.

Postavno varovano.

Naročajte se na Zarjo!

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarja« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Francičkanska ul. 8

r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z. 4¹/₂ 0 v Ljubljani

obrestuje hranil. vloge po 4¹/₂ 0 brez vsakršnega odbitka.

Stanje hranilnih vlog: 20,000,000. Popolnoma varno naložen denar. Rezervni zaklad K 700.000

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta

Tivolli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Šelenburgova ulica.

Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica

Blaznik, Stari trg.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta

Prvi slovenski pogrebni zavod v Ljubljani, Prešernova ul. šte. 44.

Prireja pogrebe v Ljubljani in na deželi od najpreprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih kakor tudi s kristalom zaprtih vozovih. Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, črevlje, vence, umetne cvetlice, kovine, poreclana in perl. Najnižje cene. — Posebno se tudi priporoča onim sorodnikom na deželi, ki imajo svojce v dež. bolnici.

Te pogrebe oskrbuje po izredno nizkih cenah.

Za slučaj potrebe se vljudno priporoča

JOSIP TURK.

